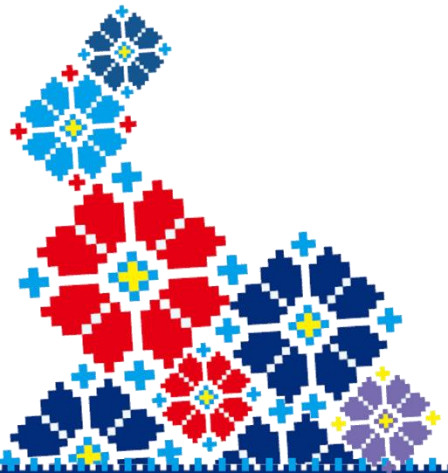

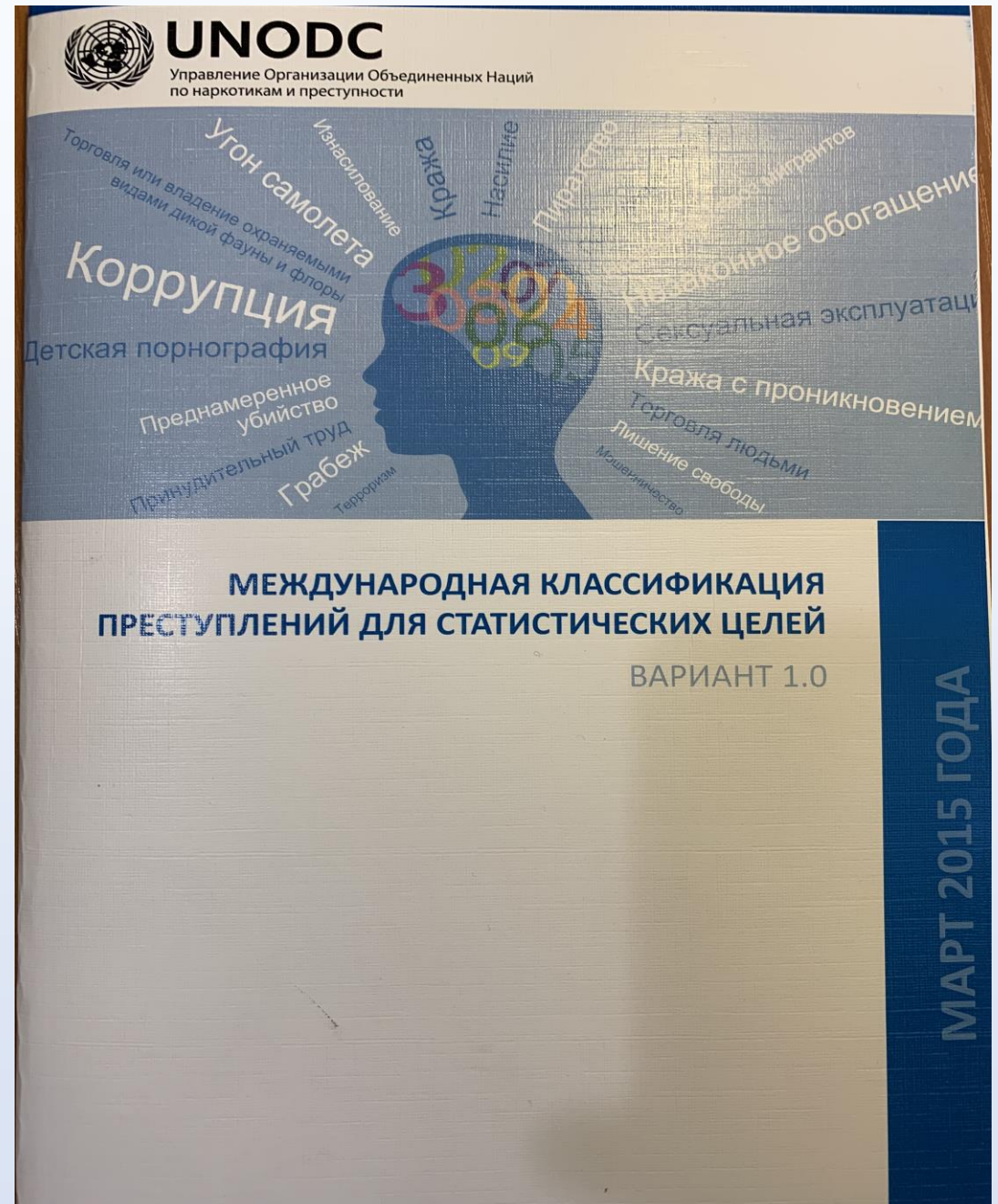
**Система Особливої частини
нового Кримінального кодексу України
і загальні правила побудови її статей**

[проф. Хавронюк М.І.]

Міжнародна класифікація:

- “діяння, що призводять до...”
- “діяння... характеру”
- “діяння проти...”
- “діяння, пов’язані з...”

Структура Особливої частини

Загальна частина – книги 1 – 3, далі нумерація книг продовжується.

Критерій поділу – традиційний: об'єкт посягання (у цьому випадку – п'ять складових загального об'єкта).

Книга 4. Злочини **проти** прав людини

Книга 5. Злочини **проти** суспільства

Книга 6. Злочини **проти** власності, фінансів і господарської діяльності

Книга 7. Злочини **проти** держави

Книга 8. Злочини **проти** основ міжнародного права та міжнародного правопорядку

Книга 4. Злочини проти прав людини

- 4.1. Злочини проти життя
- 4.2. Злочини проти здоров'я
- 4.3. Злочини проти розвитку плоду людини
- 4.4. Злочини проти волі
- 4.5. Злочини проти статевої свободи і статевої недоторканості
- 4.6. Злочини проти сім'ї і дітей
- 4.7. Злочини проти приватності та соціально-економічних прав
- 4.8. Злочини проти політичних прав

Книга 5. Злочини проти суспільства

- 5.1. Злочини проти безпеки суспільства від діяльності злочинних організацій
- 5.2. Злочини проти безпеки суспільства від тероризму
- 5.3. Злочини проти порядку поведження з загальнонебезпечними предметами
- 5.4. Злочини проти публічного порядку
- 5.5. Злочини проти публічного здоров'я
- 5.6. Злочини проти порядку поведження з наркотичними засобами, психотропними речовинами, їх аналогами та прекурсорами
- 5.7. Злочини проти безпеки виробництва і будівництва
- 5.8. Злочини проти безпеки руху та експлуатації транспорту
- 5.9. Злочини проти екологічної безпеки
- 5.10. Злочини проти порядку використання землі, її надр, повітря і вод
- 5.11. Злочини проти рослинного і тваринного світу
- 5.12. Злочини проти інформаційної безпеки
- 5.13. Злочини проти достовірності документів
- 5.14. Злочини проти культурної спадщини
- 5.15. Злочини проти моральності

Книга 6. Злочини проти власності, фінансів і господарської діяльності

- 6.1. Корисливі злочини проти власності, пов'язані з незаконним привласненням майна
- 6.2. Корисливі злочини проти власності, не пов'язані з незаконним привласненням майна
- 6.3. Некорисливі злочини проти власності
- 6.4. Злочини проти інтелектуальної власності
- 6.5. Злочини проти фінансової системи. «Відмивання» (легалізація) коштів та інші дії з майном, одержаним злочинним шляхом
- 6.6. Злочини проти порядку господарювання
- 6.7. Злочини проти інтересів споживачів

Книга 7. Злочини проти держави

- 7.1. Злочини проти основ безпеки держави
- 7.2. Злочини проти убезпечення таємниці інформації, що належить державі
- 7.3. Злочини проти недоторканності державного кордону
- 7.4. Злочини проти здійснення правосуддя
- 7.5. Злочини проти порядку виконання судових рішень
- 7.6. Злочини проти публічної служби
- 7.7. Злочини проти публічного управління та авторитету держави
- 7.8. Злочини проти забезпечення призову та мобілізації
- 7.9. Злочини проти порядку несення військової служби
- 7.10. Злочини проти порядку несення військової служби у воєнний час

Книга 8. Злочини проти основ міжнародного права та міжнародного правопорядку

8.1. Геноцид

8.2. Злочини проти людяності

8.3. Злочин агресії

8.4. Воєнні злочини

8.5. Злочини проти міжнародного правопорядку

Книга 8. ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ОСНОВ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА ТА МІЖНАРОДНОГО ПРАВОПОРЯДКУ

РОЗДІЛ 8.1. ГЕНОЦИД

Стаття 8.1.1. Обставини, які підвищують ступінь тяжкості злочинів, передбачених цим Розділом

Стаття 8.1.2. Геноцид у формі вбивства

Стаття 8.1.3. Геноцид в інших, крім вбивства, формах

РОЗДІЛ 8.2. ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ЛЮДЯНОСТІ

Стаття 8.2.1. Роз'яснення термінів

Стаття 8.2.2. Обставини, які підвищують ступінь тяжкості злочинів, передбачених цим Розділом

8.2.3. Злочин проти людяності у формі вбивства

8.2.4. Злочин проти людяності в інших, крім вбивства, формах

...

РОЗДІЛ 8.3. ЗЛОЧИН АГРЕСІЇ

Стаття 8.3.1. Роз'яснення термінів

Стаття 8.3.2. Обставини, які підвищують ступінь тяжкості злочинів, передбачених цим Розділом

Стаття 8.3.3. Злочин агресії

8.4. ВОЄННІ ЗЛОЧИНИ

Стаття 8.4.1. Роз'яснення термінів

Стаття 8.4.2. Обставини, які підвищують ступінь тяжкості злочинів, передбачених цим Розділом

Стаття 8.4.3. Грубе порушення законів і звичаїв війни у формі вбивства, у зв'язку з міжнародним збройним конфліктом

Стаття 8.4.4. Грубе порушення законів і звичаїв війни у формі вбивства, у зв'язку зі збройним конфліктом неміжнародного характеру

Стаття 8.4.5. Грубе порушення законів і звичаїв війни в інших, крім вбивства, формах, у зв'язку з міжнародним збройним конфліктом

Стаття 8.4.6. Грубе порушення законів і звичаїв війни в інших, крім вбивства, формах, у зв'язку з міжнародним збройним конфліктом або збройним конфліктом неміжнародного характеру

Концепція реформування КК вимагає

максимально можливого перерозподілу законодавчого матеріалу між Загальною та Особливою (Спеціальною) частинами на користь Загальної. Йдеться, зокрема, про **винесення до Загальної частини усіх типових, повторюваних властивостей певних груп злочинів:**

- 1) типових кваліфікуючих та привілейованих ознак складів злочинів. Йдеться про створення загального переліку таких ознак з визначенням їх впливу на ступінь тяжкості злочину шляхом його підвищення чи зниження на 1 чи 2 ступені. Водночас це дасть можливість уніфікувати вказані ознаки
- 2) типових санкцій за злочини різних ступенів - санкції будуть винесені в Загальну частину із залишенням в Особливій (Спеціальній) частині лише вказівок про те, до якого ступеню злочин належить
- 3) типізації «спеціальних підстав звільнення від кримінальної відповідальності» і винесення їх до Загальної частини у виді підстав звільнення від покарання у зв'язку із добровільним припиненням особою вчинення певного злочину, добровільною видачею предметів злочину, добровільним виконанням обов'язку, невиконання якого становило злочин, тощо.

Статті Особливої частини КК: як не треба формулювати

Чинний КК України

Стаття 133. Зараження венеричною хворобою

1. Зараження іншої особи венеричною хворобою особою, яка знала про наявність у неї цієї хвороби, -

карається виправними роботами на строк до двох років, або арештом на строк до шести місяців, або обмеженням волі на строк до двох років, або позбавленням волі на той самий строк.

2. Дії, передбачені частиною першою цієї статті, вчинені особою, раніше судимою за зараження іншої особи венеричною хворобою, а також зараження двох чи більше осіб або неповнолітнього, -

караються обмеженням волі на строк до п'яти років або позбавленням волі на строк до трьох років.

3. Дії, передбачені частинами першою або другою цієї статті, якщо вони спричинили тяжкі наслідки, -

караються позбавленням волі на строк від двох до п'яти років.

Статті Особливої частини КК: інша крайність, яка могла би бути

Стаття 133. Зараження венеричною хворобою

1. Зараження іншої особи венеричною хворобою, - карається
2. Те саме діяння, вчинене:
 - 1) щодо двох або більше осіб;
 - 2) щодо неповнолітньої особи;
 - 3) щодо жінки, яка перебуває у стані вагітності;
 - 4) щодо особи похилого віку, особи з інвалідністю або особи, яка перебуває в безпорадному стані;
 - 5) щодо особи, яка страждає на психічний розлад;
 - 6) щодо особи, яка перебуває в матеріальній або службовій залежності від винного;
 - 7) щодо подружжя, колишнього подружжя або іншої особи, з якою винний перебуває у сімейних відносинах;
 - 8) з використанням влади, службового становища, службових чи професійних повноважень;
 - 10) з використанням неповнолітньої особи або особи, що страждає на психічний розлад;
 - 13) умисно особою, щодо якої не припинені правові наслідки вчинення умисного злочину;
 - 14) групою осіб;
 - 15) у зв'язку з виконанням потерпілим службового, професійного або громадського обов'язку;
 - 16) на ґрунті расової, національної, релігійної ворожнечі чи розбрату або на ґрунті статевої приналежності;
 - 17) з метою приховати інший злочин або полегшити його вчинення;
 - 18) з корисливих мотивів;
 - 19) з хуліганських мотивів, карається...
3. Діяння, передбачене частинами 1 або 2 цієї статті, вчинене:
 - 1) щодо заручника або викраденої чи незаконно позбавленої волі особи;
 - 2) щодо малолітньої дитини;
 - 8) організованою групою;
 - 9) шляхом зловживання службовим становищем особи, яка займає відповідальне становище;
 - 10) умисно під час застосування покарання або інших кримінально-правових засобів за умисний злочин, - карається...

Статті Особливої частини КК: як ми їх бачимо

Книга 4.

ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ПРАВ ЛЮДИНИ

... Розділ 4.4. Злочини проти волі людини

Стаття 4.4.1. Роз'яснення термінів Кримінального кодексу України

У цьому Розділі відповідні терміни мають таке значення:

- 1) *представник держави* – службова особа або особа, яка діє з дозволу, за підтримки чи за згодою держави;
- 2) *представник іноземної держави* – особа, яка...
- 3) *уразливий стан особи* – зумовлений фізичними чи психічними властивостями, матеріальною чи іншою залежністю або іншими зовнішніми обставинами стан особи, поєднаний зі збігом скрутних особистих, сімейних чи інших обставин, який обмежує її здатність усвідомлювати свої дії (бездіяльність) або керувати ними, приймати за своєю волею самостійні рішення, чинити опір насильницьким чи іншим протиправним діям.

Розглянути питання про пересення термінів в загальний ТЕЗАУРУС!!!

...

Стаття 4.4.2. Обставини, які знижують тяжкість злочинів, передбачених цим Розділом

Обставиною, яка знижує на два ступеня тяжкість злочину, передбаченого цим Розділом, визнається:

- а) добровільне звільнення людини протягом дванадцяти годин з моменту протиправного позбавлення її волі, якщо до неї не застосовувалось катування і не заподіяно шкоду її здоров'ю.

Стаття 4.4.3. Обставини, які підвищують тяжкість злочинів, передбачених цим Розділом

Обставинами, які підвищують на один ступінь тяжкість злочину, передбаченого цим Розділом, визнаються:

- а) утримання людини, незаконно позбавленої волі, понад сім діб;
- б) поміщення людини, незаконно позбавленої волі, у шкідливі для здоров'я умови.

...

Стаття 4.4.4. Протиправне позбавлення волі людини

Особа, яка:

- а) без передбачених законом підстав затримала чи заарештувала людину,
 - б) помістила завідомо психічно здорову людину в заклад з надання психіатричної допомоги,
 - в) викрала людину або
 - г) протиправно позбавила її волі в будь-якій іншій формі,—
- вчинила злочин 3 ступеня.

... Стаття 4.4.12. Примушування як умова звільнення заручника

Особа, яка примушувала фізичну чи юридичну особу вчинити дію або утриматися від вчинення дії як умови звільнення заручника,—

вчинила злочин 3 ступеня.

+ КОНСТРУКЦІЯ СТАТЕЙ

Значно полегшує правильне з'ясування змісту кримінального закону та правильне його застосування конструкція статей Особливої частини КК, ознаки в якій викладені у пунктах - з цифровою чи буквеною нумерацією або ж за допомогою маркерів.

Стаття 4.4.7. Торгівля людиною

Особа, яка з корисливих мотивів вчинила торгівлю людиною, а саме:

- а) вербування,
- б) переміщення,
- в) передачу,
- г) приховування або
- г) одержання людини,–

якщо вони були здійснені шляхом:

- i) насильства,
- ii) примушування,
- iii) обману чи зловживання довірою,
- iv) використання уразливого стану людини, або
- v) підкупу третьої особи, яка контролює людину,–

вчинила злочин 3 ступеня.

+ вказівка на покарання діяча, а не діяння

"**Той, хто** озброює морське судно для вчинення на морі грабежу... карається" – ст. 170 КК Польщі.

"**Той, хто** умисно позбавить життя іншу людину, карається" – ст. 115 КК Болгарії.

"**Призовник, який** ухилився від призову... карається..." – ст. 314 КК Литви.

Але краще "**Особа, яка...**" – адже враховує гендерну вимогу.

Такий підхід при визначенні диспозицій дозволив би також уникнути проблеми вживання віддієслівних іменників - неможливість семантично визначити, позначає відповідний іменник діяння чи його наслідки і час тривання діяння.

Без цього не можна правильно встановити об'єктивну і суб'єктивну сторони складу злочину і правильно кваліфікувати діяння, а також побудувати логічну санкцію.

Так, іменник "отруєння" утворено від дієслів "отруїти" (доко́наний вид) і "отруювати" (недоко́наний), а тому він може позначати як діяння, так і його наслідки. Але у ст. 441 КК ("отруєння атмосфери або водних ресурсів, а також вчинення інших дій, що можуть спричинити екологічну катастрофу") він позначає лише дії.

Те саме – "поширення", "вербування", "навчання", "використання" тощо.

Книга 6. ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ВЛАСНОСТІ, ФІНАНСІВ І ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

6.4. Злочини проти інтелектуальної власності

Стаття 6.4.1. Порушення авторського права чи суміжних прав

Особа, яка незаконно:

- а) відтворила твір науки, літератури чи мистецтва, комп'ютерну програму чи базу даних, виконання, фонограму, відеограму або програму (передачу) організації мовлення,
 - б) розповсюдила,
 - в) тиражувала на аудіо- чи відеокасетах, дискетах чи інших носіях інформації,
 - г) здійснила камкординг чи кардшейрінг або
 - г) іншим способом порушила авторське право чи суміжні права щодо твору або іншого зазначеного об'єкта авторського права чи суміжних прав,—
- вчинила злочин 1 ступеня.

...

Стаття 6.4.2. Порушення права на винахід, корисну модель, промисловий зразок, компонування напівпровідникового виробу, сорт рослин, породу тварин чи раціоналізаторську пропозицію

Особа, яка незаконно:

- а) використала винахід, корисну модель, промисловий зразок, компонування напівпровідникового виробу, сорт рослин, породу тварин чи раціоналізаторську пропозицію,
 - б) привласнила авторство або
 - в) іншим способом порушила право на зазначений об'єкт інтелектуальної власності,—
- вчинила злочин 1 ступеня.

Стаття 6.4.3. Порушення права на торговельну марку, комерційне (фірмове) найменування, географічне зазначення чи комерційну таємницю

Особа, яка незаконно:

- а) використала торговельну марку, комерційне (фірмове) найменування, географічне зазначення чи комерційну таємницю або
 - б) іншим способом порушила право на зазначений об'єкт інтелектуальної власності,—
- вчинила злочин 1 ступеня.